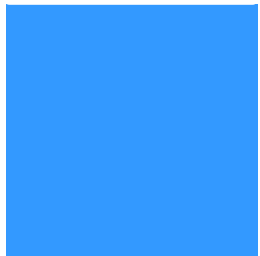

RAPPORT

Folkpartiet Liberalerna

Kvalitet - kulturens kompassnål

En delrapport från Folkpartiet liberalernas kulturarbetsgrupp

2010-04-14

Förord

När Kulturutredningen presenterade sitt slutbetänkande fanns inte kvalitet med i förslaget till nya kulturpolitiska mål. Folkpartiet liberalerna reagerade mycket starkt mot detta och i regeringens kulturpolitiska proposition Tid för kultur, har kvalitetsmål åter lyfts in.

Folkpartiet liberalernas kulturpolitiska arbetsgrupp har i uppdrag att ta fram ett nytt program för kulturområdet. I denna delrapport presenterar vi varför politiken framöver än tydligare måste koncentreras kring uppgiften att främja kvalitet. I rapporten finns också några exempel på vad en sådan tydlig kvalitetsinriktning får för konsekvenser på olika områden.

Christer Nylander, vice ordförande riksdagens kulturutskott

Madeleine Sjöstedt, kulturborgarråd i Stockholm

Jasenko Selimovic, riksdagskandidat

Kvalitet - kulturens kompassnål

Vi i Folkpartiet liberalerna är övertygade om att kulturen har lika stor betydelse för informationssamhället som oljan hade för industrisamhället. Ett dynamiskt kulturliv ska utmana såväl den enskilde som det allmänna. På så sätt sker förkovran och fördjupning. Men om kulturen ska ha betydelse måste den få kraft och genomslag. Vi anser att kulturen måste ta större utrymme i samhället och att kulturpolitiken måste vara offensiv. En alliansregering efter valet 2010 ska ha höga ambitioner på kulturområdet. En viktig del i en kulturpolitik för 2010-talet måste vara att tydligt koncentrera sig på att främja kvalitet.

Kvalitet bör definieras som en hög grad av färdighet som kan igenkännas i ljuset av utbildning och tillräckligt lång erfarenhet. Kvalitet ska bedömas av kvalificerade referensgrupper, gärna med internationellt inslag, som har kunskap, utbildning, erfarenhet och opartiskhet nödvändig för jobbet och politikerna ska hållas på armlängds avstånd från dessa bedömningar.

1974 års kulturpolitik satte tillgänglighet som huvudmål. Utgångspunkten var allas rätt till kultur. Det behöver inte finnas en motsättning mellan kvantitet och kvalitet, men precis som i högskolevärlden blir det ett problem om kvantitet ensidigt prioriteras framför kvalitet.

Ett annat problem med 1974 års kulturpolitik var att den ledde till en breddning av kulturbegreppet till oigenkännlighet. Kulturen blev allt: från Picasso och banbrytande nycirkus till ”någonting som bidrar till framtidstro”. Med ett så brett kulturbegrepp riskerar nivån att sänkas till den grad att kulturen blir betydelselös. Utan en tydlig strävan efter kvalitet minskar kulturpolitikens möjlighet att bidra till s.k. klassresor och bildningsresor, som är centrala i liberal politik.

Den statliga kulturpolitiken måste framöver tydligt prioritera kvalitet. Det finns tre huvudsakliga anledningar till det:

Kulturen en kompass till omvärlden

Kulturen är ett sätt, en kompass, för individen att mogna, skaffa sig fler perspektiv och orientera sig i omvärlden. Kvalitet är då självaste kompassnålen. Endast genom att utmana sig själv kan man ta ett steg framåt och använda sina insikter och kunskap till att ta makten över sitt eget liv. Vill vi ha en kultur som är emancipatorisk, som leder någonvart, måste någon riktning vara mer meningsfull än andra. En kulturpolitik som vägrar diskutera kvalitet skapar en rädsla för att gallra, välja bort och för att vara tvungen att avgöra konstens värde. Men en värld där allt vetande och all kultur betyder lika mycket är en tom värld där alla betydelser och kvalitetskriterier har gått förlorade.

Allt är tillgängligt

En kraftfull och viktig utbyggnad av kulturens infrastruktur genomfördes med 1974 års kulturpolitik. Nu måste statens uppdrag vara att bidra till att denna infrastruktur fylls med kvalitetskultur. Det betyder inte att tillgänglighet inte är viktigt. Mer måste fortfarande göras för att förbättra institutioners fysiska tillgänglighet. Men kulturpolitikens fokus måste vara kvalitet. Internet, digitalisering och nya distributionsvägar kan åstadkomma en tillgänglighetsrevolution där alla kan nå alla. Denna förändring bör uppmuntras bland annat genom att det offentliga arbetar för öppna nätverk, tillgång till offentligt producerat material

samt en reformerad upphovsrätt. Staten bör använda sig av de nya distributionsmöjligheterna för att se till att kvalitetskultur kommer till medborgarna.

Marknaden kan inte tillfredställa alla kulturbehov

De kommande trettio åren kommer Sverige att få en allt större andel äldre och en allt mer utbildad befolkning. Internet innebär att unga efterfrågar mera direkta möten med kulturen och att upplevelsen värderas allt mera och högre. Dessa faktorer kommer tillsammans att öka efterfrågan av kultur. Marknaden kommer att tillfredställa dessa behov i mån av lönsamhet. Men det är inte alls säkert att all kvalitetskultur är lönsam på marknadens villkor. Om staten inte prioriterar kommer vi både att missa tillfället att erbjuda kvalitet till medborgarna och samtidigt slösa resurser på att stödja det som skulle ha funnits även utan statlig hjälp.

Därför behöver kulturpolitiken för 2010-talet fokusera på kvalitet, föra en ständig kvalitetsdiskussion som uppmärksammar, värnar om, förmedlar och problematiserar denna kvalitet.

Vi presenterar följande förslag för att stärka kvalitetsfokus i kulturpolitiken:

- **Statliga bidrag och anslag ska vara kvalitetsdrivande**

På flera områden finns idag koppling mellan kvalitet och bidrag, det gäller till exempel för litteraturstödet. Vi menar att alla statliga bidrag och anslag till institutioner, kulturskapare, fria grupper etc. ska vara utformade på ett sätt som bidrar till långsiktig kvalitetsutveckling. Särskilda utvärderingsgrupper - med armlängds avstånd från politiken - bör tillsättas på respektive område för att utvärdera kvalitetsaspekter. Internationellt deltagande i dessa grupper bör välkomnas. Hög kvalitet ska ge ökade anslag och undermålig kvalitet ska innebära att bidrag uteblir. På några områden kan det statliga stödet behöva öka för att underlätta övergången till ett nytt kvalitetsdrivande bidragssystem.

- **Stärk ledarskapsutbildning för kulturområdet**

För att förbättra arbetsvillkoren för hela kultursektorn vill vi att det ställs krav på ledarskapsutbildning och inte bara konstnärlig utbildning av de chefer som har ansvar för offentliga kulturinstitutioner. Vi vill också ha speciella ledarskapsutbildningar för kvinnor inom kultursektorn. De offentligt finansierade kulturinstitutionerna måste vara en aktiv arbetsgivare som arbetar för ökad jämställdhet. De försök som gjorts har gett mycket goda resultat. Sexuella trakasserier inom scenkonsten måste också motarbetas.

- **Bygg ut Kulturbryggan för nyskapande konst**

Det är viktigt att både stödja det kulturarv vi har, liksom att underlätta för förnyelse och nyskapande. Det behövs en mångfald av finansiärer inom kulturvärlden. Därför ersätts Framtidens kultur från och med 2011 med den så kallade Kulturbryggan. Vi vill att stödet till Kulturbryggan utökas.

- **Fler långa stipendier**

När de s.k. konstnärslönerna tas bort skapas utrymme för fler långa stipendier. Vi vill att staten inrättar fler långa stipendier på fem till tio år så att fler kulturskapare ska få möjlighet att söka och få dessa stipendier. Fördelning av stipendierna ska ske utifrån kvalitetsaspekter.

- **Avvakta nya steg i regionaliseringen**

Regeringen har föreslagit en ny modell för fördelning av statliga medel till regional och lokal kulturverksamhet. Det är viktigt att detta kopplas till tydliga kvalitetsregler. I propositionen ”Tid för kultur” bedömer Alliansen att den nya modellen kan införas först i Skåne, Västra Götaland, Halland och Gotland. Ytterligare steg i regionaliseringen bör inte tas förrän en utvärdering gjorts. Vi anser vidare att principen om armlängds avstånd så långt möjligt ska gälla för stat, region och kommun

- **Inför nationellt kunskapscentrum för musik- och kulturskolan**

Musik- och kulturskolan är en viktig verksamhet för att ge barn och unga möjlighet att tillägna sig kulturella färdigheter. Kvaliteten inom Musik- och kulturskolan är mycket skiftande mellan olika kommuner. Undervisningen måste bedrivas med höga konstnärliga ambitioner. Det är viktigt att kulturskolans bidrag går till att barn och ungdomar får utvecklas och ta tillvara på sina konstnärliga talanger. De skattemedel som investeras i verksamheten ska komma många barn och ungdomar till godo och man bör arbeta för att nå flera elever utan att ge avkall på kvalitetskraven i undervisningen. För att kunna genomföra detta över hela landet vill vi införa ett nationellt kunskapscentrum för musik- och kulturskolan.